

SHAXSLARNING MULOQOT QILISH QOBILIYATI

SamDCHTI Innovatsion ta'lim texnologiyalari va pedagogikasi kafedrasini
o'qituvchisi

Karimova Nargiza Mamatkadirovna

Annotatsiya: Mazkur maqolada kommunikativ ko'nikmalarini egallash jarayoni nihoyatda serqirra va murakkabligi va ijtimoiy hamjihatlik vaqtincha ruhiy holat bo'lmasdan, shaxsning kasbiy pedagogik yo'nalganligi bilan bog'liq bo'lgan turg'un shaxsiy hodisa ekanligi haqida so'z yuritilgan.

Kalit so'zlar: shaxs, muloqot, kommunikativ ta'sir, ishontirish, til, taqlid qilish, muloqot madaniyati.

ABILITY OF PERSONS TO COMMUNICATE

Abstract: In this article, it is said that the process of acquiring communicative skills is extremely complex and complex, and that social cohesion is not a temporary state of mind, but a stable personal phenomenon related to the professional and pedagogical direction of a person.

Key words: personality, communication, communicative effect, persuasion, language, imitation, communication culture.

СПОСОБНОСТЬ ЧЕЛОВЕКА ОБЩАТЬСЯ

Аннотация: В данной статье говорится, что процесс приобретения коммуникативных навыков чрезвычайно сложен и комплексен, и что социальная сплоченность – это не временное состояние души, а устойчивое личностное явление, связанное с профессионально-педагогической направленностью человека.

Ключевые слова: личность, общение, коммуникативный эффект, убеждение, язык, подражание, культура общения.

Insonlar o'rtasida munosabatlarni o'rnatish uchun, ayniqsa ishda va uyda, muloqot madaniyati katta ahamiyatga ega. Kundalik hayotda biz ko'pincha muayyan harakatlar, odatlar va odamlarni ularning xarakteri bilan bog'laymiz va insonning xarakteri uning faoliyati, boshqa odamlar bilan muloqot qilish jarayonida shakllanganligi sababli, bu erda ko'p narsa muloqot madaniyati darajasiga bog'liq. Muloqot madaniyati bag'rikenglik, yaxshi niyat, odamlarga hurmat va xushmuomalalik kabi xarakterli xususiyatlarning mavjudligini anglatadi. Xulq-

atvorning bu xususiyatlari insonda bolalikdan tarbiyalanadi, insonning axloqiy fazilatlarini, madaniyati darajasi boshqa odamlarga nisbatan xatti-harakatlari bilan baholanadi.

Muloqot madaniyatini o'z his-tuyg'ularini nazorat qilish, muloqotda ularni ushlab turish qobiliyati asosida baholash mumkin, inson hissiyotlar tufayli o'z xatti-harakatlarini tartibga soladi va uni boshqa odamlarning xatti-harakatlari bilan bog'laydi va uning xatti-harakatlarini o'zaro bog'lash qobiliyatiga asoslanadi. muayyan sharoitlar bilan, munosabatlarda mutanosiblik hissi mavjudligi, xushmuomalalik normal o'zaro munosabatlarning kalitidir.

Madaniy muloqot insonning tushunishga, hissiy stressni kamaytirishga va hayotning istalgan sohasidagi munosabatlardagi his-tuyg'ularning nazoratsiz ko'tarilishini bartaraf etishga imkon beradi. Aynan shu tizim sub'ektga kayfiyatlarni hayotning professional-faol doirasidan shaxsiy hissiy-irodaviy holatga o'tkazmaslikka imkon beradi, bu allaqachon faoliyat ishtirokchilari o'rtasidagi shaxslararo munosabatlarga bevosita ta'sir qilishi mumkin. Muloqot madaniyati nima? Bu ko'p darajali tushuncha bo'lib, o'z ichiga keng ko'lamli qoidalar, texnika va mexanizmlar, aloqa usullari va ularning qoidalarini o'z ichiga oladi va shu bilan shaxsning muloqotining sifat xususiyatlari va mukammallik darajasiga ta'sir qiladi.

Shaxsning shaxs sifatida shakllanishi va yanada rivojlanishida shaxsning nutq madaniyati muhim rol o'ynaydi. Nutq madaniyatining aksi til va uning tizimidir, chunki aynan unda shaxslarni o'rab turgan real voqelik va shart-sharoitlar, barcha shaxslarning ijtimoiy va jamoat ongi, madaniy va milliy qadriyatlar, taraqqiyotning ma'naviy darajasi, an'analari, dunyoqarashi mavjud.

Boshqacha qilib aytganda, til amalda barcha madaniy qadriyatlarning ombori hisoblanadi. Bu vazifani o'zining leksik-grammatik xususiyatlari, og'zaki va yozma nutq uslubining o'ziga xos xususiyatlari, xalq og'zaki ijodi asarlari, matal kabi turli komponentlar yordamida bajaradi. Bundan tashqari, nutq aqliy faoliyat, shaxsning madaniy va intellektual tarbiyasi rivojlanishining aksi bo'lib xizmat qiladi. Shuningdek, u tevarak-atrofdagi voqelikni bilish qobiliyatining, jamiyatdagi inson faoliyatini tartibga solishning eng asosiy jihatlaridan birini ifodalaydi.

Bundan tashqari, nutq barcha aloqa usullari orasida amalda yagona, eng maqbul va samarali variant bo'lib, zamonaviy insoniyat uchun birgalikdagi maqsadli faoliyatni tartibga solish usuli hisoblanadi. Muloqot madaniyati kontseptsiyasi tufayli, xususan, turli xil kasbiy ko'nikma va qobiliyatlarni bilish amalga oshiriladi, umuman ijtimoiy moslashish, madaniy va har tomonlama rivojlanish, boshqa odamlar bilan eng oddiy o'zaro munosabatlar amalga oshiriladi.

Shaxslarning muloqot qilish qobiliyati nafaqat muhim hissiy-psixologik va ijtimoiy aloqa, balki turli darajadagi ma'lumotlar almashinuvi kanalini yaratishning universal usulidir. Og'zaki yoki yozma shaklda ifodalangan ma'lumotni tashkil etuvchi matn sub'ektning har qanday nutq faoliyatining natijasi hisoblanadi. Shaxs nutqining sifati tushunchasi ham katta ahamiyatga ega bo'lib, uning nutq madaniyatini tavsiflashda muhim o'rin tutadi. Shunday qilib, nutq orqali muloqotni psixologiya nuqtai nazaridan ko'rib chiqsak, u inson faoliyatining ko'plab aqliy shakllaridan biri degan xulosaga kelishimiz mumkin. Muloqot shunchaki ikki shaxsning o'zaro ta'siri emas, chunki u muloqot ishtirokchilarining har biri psixikasining turli xil o'ziga xos xususiyatlarini, ularning o'ziga xos temperamentining xususiyatlarini va boshqa psixotipik xususiyatlarini namoyon qiladi. Bundan tashqari, har qanday shaxsning shaxsiyati faqat boshqa shaxslar bilan o'zaro munosabat natijasida rivojlanish uchun kuchli turtki oladi. Bu nutq madaniyatini tarbiyalashning muhimligi haqiqatini anglatadi.

Ota-onalar tomonidan o'z nutqini malakali va to'g'ri qurish qobiliyati ham bir xil darajada muhimdir, chunki bu ularning shaxslararo faolligi, atrofdagi odamlar bilan o'zaro munosabati, shaxsiy nutqini shakllantirish, bolada unga singdiradigan fazilatlarni rivojlantirishga imkon beradi. muloqotda muayyan madaniy qadriyatlar. Nutq madaniyatini tarbiyalash va shakllantirish negizida turli xil ustuvorliklar, maqsad va vazifalar mavjud. Ularning barchasi shaxs uchun muhim bo'lgan quyidagi fazilatlarni rivojlantirishning dolzarbligi nuqtai nazaridan ko'rib chiqiladi:

- Jamiyatlilik inson xarakterining o'ziga xos va barqaror xususiyati sifatida.
- Uning boshqa sub'ektlar bilan muloqot qilish, faol ma'lumot almashish tendentsiyasi.
- Sof shaxsiy munosabatlarning ancha yuqori darajasi.
- Muayyan odamlar guruhidagi munosabatlarning yuqori darajada rivojlanishi.
- Hayotning har qanday sohasida qo'shma faoliyatni rivojlantirishning samarali darajasi, masalan, professional.
- Jamiyatdagi faollikni oshirishdan iborat bo'lgan akademik ko'rsatkichlar darajasini oshirish.
- Har xil faoliyat turlariga moslashish qobiliyatini rivojlantirish va ular o'rtasida almashish, masalan, o'yin, ta'lim, mehnat.

Shunday qilib, nutq madaniyati va uni tarbiyalash ancha chuqur va ko'p bosqichli jarayondir. U shaxs hayotining barcha sohalarida munosabatlarni rivojlantirish, doimiy ma'lumot almashish bilan birga keladigan birgalikdagi

faoliyatga bo'lgan ehtiyojni qondirish, aloqa va xabar almashishning ma'lum bir yagona tizimi va kontseptsiyasini yaratishni o'z ichiga oladi.

FOYDALANILGAN ADABIYAOTLAR RO'YXATI:

1. Mamatkadirovna N. K. Pedagogical system of development of culture of international communication in students //ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal. – 2021. – T. 11. – №. 11. – С. 245-247.
2. Karimova N. Maktabgacha Ёшдаги Болалар Билан Таълим-Тарбия Ишларини Ташкил Этишда Темперамент Хусусиятлари //Хорижий тилларни ўрганишнинг психологик-педагогик омиллари. Республика илмий-амалий анжумани материаллари. – 2018.
3. Karimova N. Principles To Develop The Literacy Of International Communication Culture In Students //Ўзму Хабарлари Вестник Нууз Acta Nuuz. – 2022.
4. Karimova N. Professional-Pedagogical Relations Of Students //Международная Научнопрактическая Конференция «Иновационные Подходы В Современной Науке» Парт 2. – Российский университет дружбы народов, 2022.
5. Xolmanova, Z., & Shamsiyeva, M. Bolada bilingvizmni shakllantirishda ona tilining ahamiyati. O 'ZBEKISTON, 6.
6. Karimova N. Muloqot Madaniyatining Talabalarga Ta'siri //Xorijiy Til Ta'limi Lingvodidaktikasi Va Innovatsion Asoslari Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallari. – 2022.
7. Karimova N. Mutual-Collective Learning //Journal Of Innovations In Scientific And Educational Research. – 2021.
8. Karimova N. Professional and moral competence of primary school teachers: essence, structure, content //European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences Vol. – 2019. – T. 7. – №. 11.